

מי אתה, הרוח? / רוברט לואיס סטיבנסון

ראיתיך, רוח, מנשב באון,
 עפיפון מוריד, עפיפון מרים,
 מלכד ביחד, להק מבהל,
 להק צפרים, כמו עדר צאן.
 מי אתה, הרוח? גלה לי סודך!
 היכן אתה גר? אי מקום כבודך?
 מעשים עשית שונים ומשנים,
 רחובות טאטאת, גרפת נירות,
 פשוט נפתת שמלות-נערות;
 למה לא הצלחת לראותך פנים?
 מי אתה, הרוח? גלה לי סודך!
 היכן אתה גר? אי מקום כבודך?
 אומר, אם פניך גדולים ועזים,
 מעוררים יראה, כפניו של מלך?
 או שמא פניך דקים ורזים,
 כפני-שלי? כפניו של ילד?
 מי אתה, הרוח? גלה לי סודך!
 היכן אתה גר? אי מקום כבודך?
 (מאנגלית: אנדה עמיר-פינקרפלד,
 המקור להלן)

רוח, רוח / מרים ילן-שטקליס

רוח, רוח!
 רוח, רוח!
 למה לא תשכב לנוח?
 מן הבקר תשתולל!
 והנה כבר בא הליל...
 מלאכים כבר מכניסים
 לשמים פנסים,
 מדליקים נרות בלאט,
 אין שומעים אותם כמעט!
 ואתה! הולך בטל,
 ושורק ומלל,
 מכופף את הנרדים
 ומציק לילדים.
 כל הגן רוצה לישן -
 גם הברוש, הקקיון.
 צר מאד על הפרחים,
 הם כלם נאנחים...
 רוח, רוח!
 רוח, רוח!
 למה לא תשכב לנוח?

מסעותיה של הרוח / נורית זרחי

התכופף, התכופף!
 צועקת הרוח
 בשער הפרוע,
 דוהרת עם זוג חלילים בפיסים,
 רוכבת על גב צמרות כסוסים,
 גועשת בים כמו קלחת רותחת,
 זורקת ספינות כקלפות אגוזים,
 את כל שרוולי החלצות מנפחת
 וכל התריסים גוזזים.
 לרגע, מעבר לקיר היא נסתרת
 ופקע שושן היא פותחת בזרת,
 זורקת גרגיר של זרב
 ודוהרת.

מתוך אני אוהב לשרוק ברחוב
 מאת נורית זרחי
 צייר שמואל צ'י
 מסדה 1967

מתוך שיר הגדי
 מאת מרים ילן-שטקליס
 ציורים מאת צילה בינדר
 דביר 1957

מתוך החבר - אנציקלופדיה לכל גיל,
 כרך ראשון - שירים לטף
 בעריכת אנדה עמיר-פינקרפלד,
 הוצאת אילן 1962

רוח, רוח !

עצמתה, אופייה החמקמק וקולות ההמיה והנהמה שהיא משמיעה חליפות עשו את הרוח לנושא לא נדיר בשירים לילדים.

רוברט לואיס סטיבנסון (1850–1894), סופר ומשורר סקוטי, כתב שירה ופרוזה למבוגרים ולילדים; בין ספריו הידועים - המקרה המוזר של ד"ר ג'קיל ומיסטר הייד, ואי המטמון. ב-1885 ראה אור ספרו גן-החרוזים לילד (A Child's Garden of Verses) - אסופה של שישים וארבעה שירים לילדים. המשוררת אנדה עמיר-פינקרפלד כללה אחדים מהם (בתרגומה) בכרך הראשון "שירים לטף" באנציקלופדיה "החבר", שערכה. בשיר מי אתה, הרוח? יש ביטוי לפליאתם של הקטנים נוכח כוח הטבע הבלתי צפוי, הבלתי נשלט. השיר בתרגומה של אנדה פונה אל הרוח במין זכר ומתאפיין בטון הדרמטי של הדובר-הילד. במקור, לעומת זאת, בולט התום הילדי:

I saw you toss the kites on high
And blow the birds about the sky;
And all around I heard you pass,
Like ladies' skirts across the grass--
O wind, a-blowing all day long,
O wind, that sings so loud a song!

I saw the different things you did,
But always you yourself you hid.
I felt you push, I heard you call,
I could not see yourself at all--
O wind, a-blowing all day long,
O wind, that sings so loud a song!

O you that are so strong and cold,
O blower, are you young or old?
Are you a beast of field and tree,
Or just a stronger child than me?
O wind, a-blowing all day long,
O wind, that sings so loud a song!

גם מרים ילן-שטקליס (1900–1984) בחרה לפנות אל הרוח כשם זכרי, אלא שכאן הדובר גוער ברוח המואנש; השיר מעמיד את ה"שורק ומילל" מול ה"אין שומעים אותם כמעט" ומונה את נזקי הרוח. ועם זאת - ניתן לחוש בנימה קלה של אהדה לרוח, העושה כרצונו. בשונה משני השירים הקודמים, הרוח של נורית זרחי (נ' 1941) היא רוח נקבית, ולא במקרה. לא זו בלבד שאין גוערים בה - אלא היא הגוערת באלה שעומדים בדרכה. ריבוי פעלי תנועה בשיר (צועקת, דוהרת, רוכבת, גועשת, זורקת, מנפחת, נסתרת, פותחת, זורקת, דוהרת) ושמות עצם הקשורים לממדים ולכוח (צמררות, סוסים, קלחת רותחת, ספינות) מעצימים את חिकוכיה של הרוח עם העולם, בעוד שמות עצם כמו פקע שושן, זרת וגרגיר של זקב מזכירים לקורא מוכה התימהון את רגעי החסד של נוכחותה.

נירה לוי